

רע"פ 461/24 - אוריאל בן כליפא נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 461/24

לפני: כבוד השופט ח' כבוב

המבקשת: אוריאל בן כליפא

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי ירושלים (כבוד השופטים ח' מאק-קלמנוביץ; מ' ליפשיץ-פריבס, א' סלע) מיום 5.12.2023 בת"פ 053435-08-23

בשם המבקשת: עו"ד פרץ רצון

החלטה

זוהי בקשה למתן רשות לערער על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופטים ח' מאק-קלמנוביץ, מ' ליפשיץ-פריבס וא' סלע) בע"פ 53435-08-23 ובע"פ 10600-09-23 מיום 05.12.2023. בגדרו, נדחו ערעורים מזה ומזה על פסק דינו של בית משפט השלום בירושלים (כבוד השופטת ג' סקפה שפירא) בת"פ 24097-01-22 מיום 02.05.2023 (הכרעת דין) ומיום 20.06.2023 (גזר דין).

1. העובדות הצריכות לעניין פורטו במסגרת הכרעת דין מפורטת ומנומקת האוחזת למעלה מחמישים עמודים. משכך ובשים לב לטיב הבקשה שלפניי לא מצאתי לחזור על המסכת העובדתית במלואה. אסתפק בכך שבמועד הרלוונטי לכתב האישום המבקשת שירתה כשוטרת בשירות קבע במשמר הגבול, וכי האירוע מושא כתב האישום נסוב על אודות התנהלותה במהלך משמרת בעיר העתיקה של ירושלים, ביום 04.11.2021.

אשר להכרעת הדין, בתום שמיעת הראיות, בית משפט השלום הרשיע את המבקשת בעבירת תקיפה (סעיף 379 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק)), חלף עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש (סעיף 380

לחוק), שיוחסה לה בכתב האישום. זאת, מכיוון שהעבירה לפי סעיף 380 לא הוכחה כנדרש, אך נמצא כי המבקשת הפעילה, בתוך נקודת המשטרה, כוח ללא כל הצדקה או סמכות לפי דין. כמו כן, בית משפט השלום זיכה את המבקשת מעבירת שיבוש מהלכי משפט (סעיף 244 לחוק), מטעמים של הגנה מן הצדק. אשר לגזר הדין, לאחר ששקל את טיעוני הצדדים לעונש, ובכללם בקשת המבקשת לביטול הרשעה מחד גיסא, ועתירת המדינה לעונש מאסר קצר שירוצה בדרך של עבודות שירות מאידך גיסא - הטיל בית משפט השלום על המבקשת קנס בסך של 4,000 ש"ח, או 40 ימי מאסר תמורתו; פיצוי בסך של 2,000 ש"ח; ומאסרים מותנים.

2. הן המבקשת הן המדינה ערערו לבית המשפט המחוזי. המבקשת עתרה לזיכוי, וביטול גזר דינה, ואילו המדינה עתרה נגד זיכוי של המבקשת מעבירת שיבוש ההליכים. בפסק דינו עמד בית המשפט המחוזי על טענות הצדדים, וקבע כי בית משפט השלום ביצע מלאכתו נאמנה הן בעת הכרעת הדין הן בעת גזירת הדין; ומשכך, אין מקום להתערב בתוצאה אליה הוא הגיע. בהתאם, נדחו ערעורי הצדדים.

3. המבקשת מיאנה להשלים עם פסק דינו של בית המשפט המחוזי ומכאן הבקשה שלפניי. בגדרה נטען כי "המקרה שלפנינו מעלה שאלות משפטיות עקרוניות [...] בהתייחסות המשפטית לאנשי ביטחון [...] שבמסגרת משימותיהם נאלצים להתמודד עם אירועים מורכבים". השאלות העקרוניות האמורות, נוסחו כך:

" [...] כיצד יכולה לעמוד קביעת משפטית לפיה שוטר, לוחם או כל איש ביטחון המבצע פעולה מבצעית אליה נשלח על ידי מפקדיו [...] מוצא את עצמו נאלץ להיכנס לעימות פיסי עם אזרח שאינו מקבל את הוראתו. ובסופו של יום האזרח שלא שעה להוראות השוטר יוצא זכאי, ואילו השוטר מוצא את עצמו מורשע בעבירת תקיפה [...].

מדובר במצב בלתי סביר כאשר חלקם של אירועי שימוש בכוח סביר או מעל לסביר על ידי שוטרים מגיעים לחקירה פלילית והעמדה לדין, חלקם מגיעים לדין משמעתי וחלקם נסגרים על הסף או לא נבדקים כלל, זאת על בסיס החלטה שרירותית ללא קשר קוהרנטי לאופי ולעוצמת האירוע וללא מבחנים והגדרות ברורות. במקביל לכך נדרשים המבחנים לקביעת עוצמת השימוש בכוח עד לביצוע המעצר, האם ניתן להגדיר את עוצמת השימוש בכוח סביר? האם קיימת משמעות לשאלה אם נגרמה חבלה במהלך המעצר? והאם שאלת עוצמת השימוש בכוח סביר צריכה להיבחן בחקירה פלילית או בבדיקה משמעטית.

בית המשפט הנכבד נדרש לשאלה ולהגדרה הברורה מתי אכן מדובר בחריגה הנחשבת לפלילית המחייבת חקירה והעמדה לדין או שמא מדובר בחריגה המחייבת בדיקה מבצעית שתוצאתה הפקת לקחים ו/או הליך משמעתי."

אחר דברים אלה, מנתה המבקשת שורה של שגיאות שנפלו, לשיטתה, בפסק דינו של בית המשפט המחוזי. מרביתן בפן העובדתי, תוך שנטען כי "היה מקום לחרוג מהכלל שלפיו ערכאת הערעור אינה מתערבת בממצאי עובדה ומהימנות שקבעה הערכאה הדיונית"; מקצתן של הטענות היו בפן ה'משפטי' ועסקו באי קבלת טענותיה בכל הנוגע להנחיית פרקליט המדינה מס' 1.16 שעניינה "מדיניות פתיחה בחקירה והעמדה לדין בתיקי שימוש בכוח שלא כדן על ידי שוטרים".

4. לאחר שעיינתי בבקשה לרשות ערעור ונספחיה, באתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות.

5. ההלכה הפסוקה היא כי רשות לערער ב'גלגול שלישי' שמורה למקרים בהם מתעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או בנסיבות המקימות חשש לעיוות דין, או אי צדק חמור שנגרם למבקש (רע"פ 643/24 חודוס נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (29.01.2024)). הבקשה שלפניי לא באה בקהל אותם מקרים

חריגים.

כך, ועל אף ניסיונה של המבקשת לשוות לבקשתה פן עקרוני, הבקשה נטועה כולה בדלת אמות עניינה הפרטני. הדברים מקבלים משנה תוקף עת הבקשה מתמקדת, הלכה למעשה, ביישום הדין, הנחיית פרקליט המדינה (ובפרט סעיף 29(ד)), ושיקול הדעת המסור לגורמי אכיפת החוק והתביעה על נסיבות המקרה. בנוסף, המבקשת לא טענה נגד הוראה מהוראות הנחיית פרקליט המדינה, אלא עתרה, באופן כללי ומבלי פירוט, לכך שבית המשפט יקבע "הגדרה הברורה מתי אכן מדובר בחריגה הנחשבת לפלילית המחייבת חקירה והעמדה לדין". ודוק, משנקבע בענייננו כי "השימוש בכוח בתוך נקודת המשטרה נעשה בחוסר סמכות", לא מתעוררת השאלה בדבר גדרי השימוש בכוח סביר במסגרת תפקידו של השוטר. לשון אחר - הדגש במצב דברים מעין זה אינו על סבירות הכוח, אלא על עצם הסמכות להפעלתו.

למען הסר ספק יובהר, כי לאחר עיון מעמיק - סבורני כי גם אין בנמצא חשש לעיוות דין או אי צדק המצדיקים מתן רשות לערער.

6. סוף דבר: הבקשה לא עומדת באמת המידה המחמירה למתן רשות לערער ב'גלגול שלישי' והיא נדחית בזאת.

ניתנה היום, כ"ח בשבט התשפ"ד (7.2.2024).

שׁוֹפֵט